

holms Vedkommende er opstillet under Jordebogsafgifter, og som efter det sidste Statsregnskab udgjorde lidt over 125,000 Kr., men som ingenlunde alle ere Jordebogsafgifter, blot fordi de ere blevne opstillede saaledes. Jeg har her for mig Amtmand Thaarups Beskrivelse over Bornholm fra Aaret 1810, hvor han særlig har gennemgaaet disse gamle Jordebogsafgifter, som den Gang hed: „de jorddrotlige Indtægter, Hans Majestæt har af Bornholm“, og han skriver udtrykkelig, at de Indtægter, Hans Majestæt Kongen har af Bornholm, „ere ikke alle landsherlige, men for en stor Del jorddrotlige.“ Man kan ikke uden videre sammenligne dem med de Afgifter af Bøndergaardene, der svares til Landsherren. Disse gamle Selvejergaarde ere Gaarde med Sædegaardsrret, som de daværende Gjere havde samme Herlighedsrret over, som Herremændene have haft i det øvrige Land, og derfor er det vilde at sige, at Afgifterne ere opførte under Jordebogsafgifter. Naar de efter det sidste Statsregnskab løbe op til 125,000 Kr., saa er det navnlig, fordi vi have en Smørstat, som udgør 9 Bund Smør pr. Td. Hartkorn. Der hdes aarlig 307 Tdr. Smør à 224 Pd., 144 Tdr. Rug, 808 Tdr. Byg og 2,354 Tdr. Havre, som svares efter Kapitelstatst. Det er det, jeg vil godtgøre, at disse Skatter kunne ikke saaledes sammenlignes med de øvrige Jordebogsafgifter til Godsejeren eller Herlighedssejeren; thi den Karakter have de ikke oprindelig haft. Ser man saa paa Gammelstatten, og tager for sig 4de Bind af „Danmarks Statistik“, saa finder man der stærke Argumenter for, at det maag indrømmes, at Gammelstatten egentlig har Karakter af at være en Slags Jordebogsafgift, fordi den hidrører fra Afgifter, der ere saa gamle, at de ældste stamme fra Tiden før den gamle Matrixel, altsaa fra før 1688, og de yngre fra en Tid, der ikke ligger nærmere end 1813. Men naar man af dette Bærlser, at Gammelstatten er egentlig ikke en Skat, men nærmest en Jordebogsafgift, tror jeg at kunne godtgøre, at den har lignende Karakter som de jorddrotlige Indtægter, Hans Majestæt Kongen havde af Bornholm. De bornholmste Afgifters Opkomst sender jeg ikke; for at blive bekendt dermed maa jeg gaa op i Provinsarkivet, thi i Biblioteket her har jeg ikke kunnet faa Oplysninger

derom. Men naar man vil sammenligne dem med det øvrige Lands Afgifter, saa maa man ogsaa regne med, at der svares en Smørstat af 9 Pd., som efter det sidste Aars Kapitelstatst betales med 88 Ore pr. Pd., altsaa med 7 Kr. 47 Ore, hvortil der ikke findes noget tilsvarende uden for Bornholm, og da denne Stat har været stærkt stigende, saa er Hartkornskatten for Bornholm, naar denne medregnes, i alt Fald lige saa høj som for det øvrige Land. Der betales paa Bornholm Smørstat, Gammelstat, Land- og Vigningsstat af Hartkornet, og naar jeg regner, at en Td. Hartkorn paa Bornholm svarer til $\frac{2}{3}$ Td. Hartkorn i det øvrige Land, og jeg medregner de Afgifter, der staa opførte som Jordebogsafgifter, saa have vi paa Bornholm af Hartkornet betalt lige saa meget til Staten som Hartkornet i det øvrige Land. Som jeg ophyste sidst, er Gammelstatten, Land- og Vigningsstaten ifølge „Danmarks Statistik“ paa Bornholm 5 Kr. 17 Ø. af en Tønde bornholmst Hartkorn, men i det øvrige Land udgøre de 17 Kr. 41 Ø. af en Tønde almindeligt dansk Hartkorn; det bliver saa 7 Kr. 51 Ø. paa Bornholm mod 17 Kr. 41 Ø. i det øvrige Land. Men nu er der jo andre Afgifter: Arveafgift, Afgifter ved Ejendomsoverdragelse, Netsportler, Told- og Skibsafgifter, Bøendevinsstat, Distat og Kændelser; de udgøre tilsammen efter Finanslovsforlaget 43 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og dem deltage vi i paa Bornholm altsaa paa samme Maade som det øvrige Land. Jeg maa derfor hævde, at der hdes ikke Retfærdighed mod Bornholm, naar Skatterne paalignes saaledes som foreslaaet, hvorefter vi faa $\frac{1}{3}$ af Gammelstatten, hele Land- og Vigningsstaten og $\frac{3}{4}$ af Bygningsafgiften overflyttet til Kommunerne, men skulle betale den foreslaaede Indtægts- og Formueskat til Staten. Vi give da 100 pCt. mere, end vi faa, naar der ikke tages Spør af Hensyn til de Skatter, der ere opførte under Jordebogsafgifter, og som jeg mener kunne stilles Side om Side med Gammelstatten.

Rosleff: De Udtalelser, der ere fremkomne om de foreliggende Forslag, gaa med Undtagelse af ganske enkelte ud paa, at Forslagene Gennemførelse vilde være en Retfærdighedshandling. Det kan kun være